

Nr. 7 (220) / 2024
Indexat în Crossref,
CEEOL și ROAD

Supliment al revistei „Strategic Impact”

COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

DOI: 10.53477/1842-8096-21 -07

IMPORTANȚA GESTIONĂRII COMPONENTEI MORALE A PUTERII DE LUPTĂ ÎN CONTEXTUL OPERAȚIILOR SPECIFICE LUPTEI ARMATE

Claudiu Valer NISTORESCU

The importance of managing the moral component of combat power in the context of combat operations

Abstract: Whatever the character of war, its scale or intensity are, the nature of war by its essential characteristics - uncertainty, chaos, friction and psychic pressure, generates the need to effectively manage the moral component of combat power. The warfare, a unique social phenomenon, characterized by extreme violence resulting from the desire of the parties involved to impose their will by force, accentuates this need. The contemporary battlefield, characterized by its extended lethality, imposes to the military commanders to adapt their approach in planning, preparation and execution of the operations. In this context, the management of the moral component represents a benchmark of the operational process, and the manner in which this process is conducted can serve to either multiply or, conversely, to reduce combat power.

The main objective of this research paper is to identify empirical solutions for the effective management of the moral component of combat power in the modern battlefield. The results of the research provide, in particular for tactical level commanders, valuable guidance on the role and how to manage the moral component of combat power in the conduct of combat operations.

Keywords: combat operations, combat power, morale component of combat power, will to fight.

Importanța gestionării componentei morale a puterii de luptă în contextul operațiilor specifice luptei armate

Rezumat: Indiferent de caracterul războiului, amploarea sau intensitatea sa, natura acestuia, prin caracteristicile sale esențiale - incertitudinea, haosul, fricțiunea și presiune psihică, generează nevoia de a gestiona eficient componenta morală a puterii de luptă. Lupta armată, un fenomen social unic, caracterizat de violență extremă rezultată din dorința părților implicate de a-și impune voința prin forță, accentuează această nevoie. Câmpul de luptă contemporan, prin letalitatea lui extinsă impune comandanților militari să-și adapteze modul în care abordează planificarea, pregătirea și execuția operațiilor. În acest context, gestionarea componentei morale reprezintă un reper al procesului operațional, modul în care acest proces este realizat putându-se constitui într-un factor multiplicator sau dimpotrivă demultiplicator a puterii de luptă.

Obiectivul principal al acestui demers îl reprezintă identificarea empirică a unor soluții care să permită gestionarea eficientă a componentei morale a puterii de luptă în condițiile câmpului de luptă modern. Rezultatele cercetării oferă, îndeosebi comandanților nivelului tactic, repere valoroase în ceea ce privește rolul și modul de gestionare a componentei morale a puterii de luptă în desfășurarea operațiilor de luptă.

Cuvinte-cheie: operații specifice luptei armate, putere de luptă, componenta morală a puterii de luptă, voința de a lupta.

Introducere

Războiul din Ucraina scoate în evidență necesitatea reconsiderării, de către armatele statelor membre NATO, a modului în care operațiile specifice luptei armate sunt executate. *Lupta armată* reprezintă o manifestare aparte a omenirii, un fenomen caracterizat prin violență extremă, controlată și direcționată spre un scop anume, realizată prin mijloacele distructive și letale ale combatanților, care, concomitent, încearcă să-și îndeplinească misiunea proprie și să interzică

inamicului îndeplinirea obiectivelor (DuBois 1997, 1).

Conceptul își păstrează valoarea în timp, Alianța Nord-Atlantică descriind lupta armată ca fiind „conflictul armat între două sau mai multe state, în cadrul căruia forțele sunt clar definite, întrebuintează armament convențional și au ca scop principal lovirea capacităților militare ale inamicului” (NATO 2018, F-3). Lupta armată se manifestă, cu precădere, în cadrul ultimei faze a spectrului competițional, atunci când con-

Claudiu Valer NISTORESCU este cadru didactic și doctor în domeniul Științe Militare în cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I” din București (e-mail: nistorescu_claudiu@yahoo.com).

flictul ajunge într-un punct în care singurul mod de a schimba un comportament sau rezolva o problemă este utilizarea forței. Acel punct se materializează, în spațiu și timp, în cadrul conflictelor armate (NATO 2022b, 12-13). Indiferent de scara și intensitatea acestora, utilizarea forței prin intermediul instrumentului militar este inerentă.

Lupta armată, deși își are ecoul la toate nivelurile operațiilor este transpusă îndeosebi la nivelul tactic al acestora. Clausewitz sublinia că bătăliile și ciocnirile tactice, în care operațiile ofensive și defensive interacționează, reprezintă „sufletul” luptei armate (Weiss 2021, 224). La nivel tactic operațiile se disting prin scop și sunt coordonate și executate printr-o combinație adaptată a acțiunilor tactice. Astfel, operațiile ce au ca și scop *interzicerea* acțiunilor inamicului sunt defensive, iar operațiile ce au ca și obiectiv *înfrângerea* lui sunt ofensive. Atât operațiile defensive (operația tactică de apărare), cât și cele ofensive (operația tactică ofensivă) presupun executarea de acțiuni tactice defensive, ofensive, de stabilitate și intermediare, ponderea acestora din urmă fiind dată de tipul operației tactice (NATO 2022c, 1-4). În contextul în care, în ultima perioadă de timp, operațiile specifice luptei armate au crescut în relevanță, comandanții militari încearcă continuu să își eficientizeze procesul operațional în scopul obținerii succesului pe câmpul de luptă. Astfel, eforturile organizațiilor militare sunt concentrate în vederea integrării unor noi tehnologii și sisteme de armament, adaptării doctrinei și ajustării tacticilor, tehnicilor și procedurilor de operare, recalibrării structurilor de forțe din punct de vedere organizațional și pozițional. Nu în ultimul rând, gestionarea componentei morale a puterii de luptă și creșterea moralului și a voinței de a lupta a militarilor constituie un reper în planificarea și desfășurarea operațiilor specifice luptei armate.

În vederea canalizării efortului de cercetare am stabilit următoarele întrebări de cercetare:

- Care este rolul componentei morale a puterii de luptă în mecanismul de realizare a acesteia?
- Care sunt situațiile în care gestionarea componentei morale a puterii de luptă impune o evaluare atentă a comandanților, în cadrul operațiilor specifice luptei armate?
- Care sunt factorii care influențează componenta morală a puterii de luptă?
- Care sunt potențialele soluții pentru a reduce impactul negativ respectivilor factori asupra moralului și voinței de luptă?

În scopul îndeplinirii obiectivelor propuse și pentru a oferi un răspuns întrebărilor de cercetare am realizat o analiză a literaturii de specialitate, acest lucru facilitând realizarea unor observații empirice, relevante pentru subiectul abordat. În acest mod, am determinat rolul componentei morale în mecanismul de realizare a puterii de luptă, factorii determinanți ce stau la baza manifestării acesteia, precum și mai multe soluții de reducere a impactului lor negativ

asupra moralului și voinței de a lupta a militarilor. Studiarea conflictelor armate contemporane a facilitat identificarea unor situații probabile în care gestionarea componentei morale reclamă o atenție și măsuri speciale din partea comandanților. Subliniem totodată, că deși am luat în considerare analize și studii realizate de instituții de cercetare recunoscute pe plan internațional, există totuși posibilitatea ca unele informații să fie alterate, din cauza insuficienței lor, intenției uneia dintre părți de a induce în eroare sau nevoia de a proteja anumite informații clasificate.

Rolul componentei morale a puterii de luptă în cadrul mecanismului de realizare a acesteia

Puterea de luptă, așa cum este ea definită la nivelul Alianței Nord-Atlantice, reprezintă „totalitatea mijloacelor distructive și/sau disruptive pe care o structură militară le poate aplica asupra unui oponent, într-un anumit moment” (NATO 2019, 28). Abordările teoretice ale conceptului subliniază faptul că sursa puterii de luptă, în cazul unei entități militare, o constituie potențialul de luptă al acesteia. Respectivul potențial combativ este transpus în capacitate de luptă, Doctrina NATO identificând trei componente principale ale capacității de luptă: fizică, conceptuală și morală (NATO 2022a, 88). Acest atribut al forței este măsurabil atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ. De regulă, componenta fizică este exprimată cantitativ, iar componentele conceptuală și morală sunt exprimate calitativ (UK MoD 2017, 3-2). Capacitatea de luptă este variabilă în timp, dar face referire la o stare a structurii în situația în care nu este angajată în operație, într-o interacțiune directă cu inamicul. Mecanismul de generare a puterii de luptă presupune interacțiunea componentelor capacității de luptă în contextul integrării funcțiilor luptei și factorilor multiplicatori ai forței, într-un anumit mediu și la un moment dat, în scopul înfrângerii inamicului și îndeplinirii misiunii (figura nr. 1).

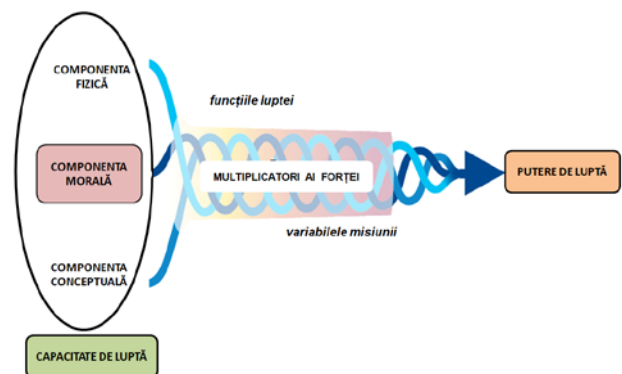

Figura nr. 1: Mecanismul de realizare a puterii de luptă (NATO 2022a, 88)

Complexitatea procesului de generare a puterii de luptă într-un mediu operațional complex și dinamic este pusă foarte bine în evidență de afirmația generalului englez, sir Rupert Smith. Acesta accentuează faptul că puterea de luptă reprezintă mai mult decât

numărul soldaților și a armelor: „poți număra soldații, sistemele de armament și echipamentele pe care aceștia le au, dar acest lucru îți va da doar o idee despre potențialul de luptă a unei anumite structuri și nu adevărata valoare a puterii de luptă deținută de aceasta” (Smith 2019, 240). Astfel, fiecare componentă a puterii de luptă joacă un rol deosebit de important în mecanismul de realizare a acesteia.

Componentele capacității de luptă (implicit ale puterii de luptă) se intercondiționează, acțiunea lor integrată contribuind la obținerea unei sinergii a acestora. Elementele specifice componentei fizice, precum suficiența și calitatea resursei umane, înzestrarea și nivelul de instruire și sustenabilitatea, se constituie în repere esențiale în generarea unei valori ridicate a puterii de lupte. Totuși, cantitatea și calitatea tehnicii de luptă și sistemelor de armament nu se constituie într-o reală poziție de avantaj, dacă forțele nu dispun de o doctrină adecvată, flexibilă și adaptabilă sau de un leadership eficient și un nivel ridicat al moralului. Selecția, formarea și dezvoltarea personalului va influența decisiv moralul, coeziunea și voința de a lupta a militarilor în confruntările armate viitoare. Dovada unei doctrine eficiente și a capacității de adaptare a organizației la nivel conceptual și operațional se va constitui într-un real sprijin pentru consolidarea componentei morale.

Componenta morală reprezintă aspectul uman al puterii de luptă și reunește elemente, precum moralul militarilor, legitimitatea și coeziunea morală la nivelul structurii, leadershipul și sistemul de valori ale organizației. Toate aceste elemente caracteristice ale componentei morale, în interacțiune cu elementele celorlalte componente, modelează în voința de a lupta a militarilor (NATO 2022a, 97). În concluzie, componenta morală a puterii de luptă are un rol compensator al deficiențelor existente la nivelul celorlalte componente. În același timp, subliniem faptul că un nivel ridicat (valoare ridicată) a componentelor fizice și conceptuale nu garantează succesul în operație fără aportul substanțial al componentei morale.

Situații generatoare a unei nevoi speciale de gestionare a componentei morale a puterii de luptă și factori determinanți ai acesteia din urmă

Letalitatea câmpului de luptă modern modelează operațiile specifice luptei armate. Prin exploatarea unor noi tehnologii și integrarea de noi sisteme de armament la nivelul operațiilor se urmărește generarea unui avantaj tactic care să permită exploatarea unor oportunități și, implicit, lovirea vulnerabilităților inamicului. Această realitate implică transformări și adaptări ale operației, atât la nivel conceptual, cât și acțional. În consecință, combatanții vor încerca să anuleze avantajele oponentului prin executarea unor acțiuni asimetrice, exploatarea caracteristicilor mediului de operare sau crearea unor situații de avantaj spațio-temporal. Din această perspectivă, am identificat mai multe situații care generează nevoia unei atente ges-

tionării a componentei morale a puterii de luptă. Situațiile respective sunt rezultate în urma desfășurării operațiilor tactice de luptă, dar și datorită manifestării accentuate a unor factori sau cumul de factori determinanți ai componentei morale a puterii de luptă.

Probabil situația încercuirii forțelor reprezintă una dintre cele mai dificile ipostaze în care se poate găsi un comandant și subordonații săi, indiferent de eșalon. Incertitudinea și fricțiunea operațională, precum și limitarea sau chiar întreruperea comunicațiilor cu eșalonul superior și vecinii amplifică presiunea psihică resimțită de militari. Resursele limitate, restricționarea sprijinului reciproc, dezorganizarea structurilor, incoerența lanțului de comandă sunt alți factori care agravează situația forțelor încercuite și, implicit, moralul și voința de a lupta a acestora. Conștientizarea izolării totale și imposibilitatea de a solicita sprijin poate avea consecințe grave asupra psihicului militarilor, inclusiv a statului major. Mai mult, posibilitatea crescută de a-și pierde viața sau de a cădea în prizonierat are un efect devastator asupra psihicului uman.

Operațiile desfășurate în mediul urban impun de asemenea o abordare inedită în scopul gestionării eficiente a componentei morale. Caracteristicile dimensiunilor mediului urban - teren, infrastructură, populație - complică operațiile de luptă. Congestionarea spațială, limitarea posibilităților de orientare, coordonarea forțelor și realizarea sprijinului reciproc, precum și obstrucționarea avantajelor tehnologice afectează avantajul forțelor aflate în ofensivă. Frecvența luptelor în spații reduse, chiar corp la corp, generează o presiune psihică semnificativă, la fel ca și existența crescută a riscului de a răni sau ucide persoane civile nevinovate. Acești factori au un impact negativ asupra moralului și a voinței de a lupta și, în consecință, sunt necesare întreprinderea unor măsuri adaptate situației.

Alte medii de luptă, cu restricții similare, creează scena pentru manifestarea aceluiași factori ce acționează negativ asupra moralului forțelor. Condițiile de izolare specifice operațiilor executate în zone montane, junglă sau zone mlăștinoase amplifică sentimentul de anxietate, în timp ce condițiile igienico-sanitare și riscul crescut de accidentare pot degrada starea moralului. În aceste medii specifice, dificultatea evacuării medicale pe calea aerului, reduce șansa de supraviețuire în caz de accidentare sau îmbolnăvire, afectând implicit psihicul uman.

Indiferent de tipul operației - tactice, ofensive sau de apărare -, culminarea acesteia induce frustrare și, implicit, degradarea componentei morale a puterii de luptă. În ofensivă, atingerea punctului culminant este cauzată de trei factori: atunci când forța apărătorului concentrează o putere de luptă mai mare decât a atacatorului, insuficiența logisticii și imposibilitatea de a dezvolta operația prin introducerea în luptă de noi forțe. Experiența conflictelor arată că de cele mai multe ori culminarea survine în urma materializării conjugate a mai mult decât unul dintre factorii amintiți. În

Bătălia Kievului (2022), operația ofensivă a forțelor rusești avea să culmineze la mai puțin de o lună de la declanșarea ei, ca urmare a stabilizării frontului de către ucraineni și a eșecului de a asigura resursele necesare continuării acțiunilor ofensive (Kagan 2024). Culminarea operației ofensive, chiar dacă în plan fizic nu se transpune cu înfrângerea forțelor, are un efect semnificativ asupra psihicului și moralului comandanților și militarilor. Această experiență este conștientizată ca un eșec al acțiunilor proprii, afectând îndeosebi încrederea în factorii de conducere. Gestionarea ineficientă a situației, agravată de lipsa resurselor și de preluarea inițiativei de către inamic, poate induce soldaților sentimentul că au fost abandonați în plan instituțional. Pe de altă parte, în apărare, atingerea punctului culminant complică și mai mult situația. Imposibilitatea opririi atacatorului, insuficiența logistică, lipsa coeziunii de dispozitiv reprezintă factorii care favorizează culminarea operației de apărare, cauzând retragerea forțelor. Sentimentul înfrângerii și perspectiva pierderii controlului asupra unui anumit teritoriu sporește presiunea asupra psihicului militarilor afectându-le semnificativ moralul (Gorenburg 2024). Eșecul de a coordona retragerea și creșterea riscului de a rămâne în încercuire va duce la colapsul fizic și moral al forțelor aflate în apărare.

O altă situație identificată este cea cauzată de așa-numitul „război de tranșee” sau „război pozițional”. Uzura morală este exacerbată de limitarea drastică a mobilității tactice și fizice a militarilor, condițiile precare de trai și lipsa perspectivei unei ieșiri din impas. Poate cel mai reprezentativ exemplu în acest sens îl constituie desfășurarea operațiilor de luptă pe frontul de vest, în primul Război Mondial. Presiunea unui război static asupra componentei morale persistă, chiar și în condițiile în care nu există ciocniri violente. Relevant este așa-numitul „război ciudat”, când armata germană și cea franceză au desfășurat, pentru mai multe luni, operații statice non-violente, generând totuși un efect coroziv asupra moralului soldaților francezi (Beavor 2015, 65).

Identificarea și analizarea tuturor situațiilor care solicită o atenție deosebită în ceea ce privește gestionarea componentei morale a puterii de luptă este greu de realizat, acest lucru nefiind unul dintre obiectivele prezentului demers. Lupta armată, prin natura ei, generează o multitudine de situații tensionate și cu un efect degradant asupra moralului și voinței de a lupta, adaptabilitatea liderilor militari fiind cheia pentru gestionarea acestora și reducerea factorilor nocivi.

Potențiale soluții pentru gestionarea impactului negativ al factorilor determinanți ai componentei morale a puterii de luptă

Situația încercuirii este sensibilă și poate deveni rapid critică, ducând la culminarea forței cu consecințe grave asupra moralului, coeziunii și voinței de a lupta. În consecință, o serie de acțiuni concrete trebuie întreprinse pentru diminuarea efectelor produse asu-

pra psihicului uman. Comandantul forțelor rămase în încercuire trebuie să realizeze din primul moment că menținerea unui moral corespunzător al militarilor depinde în cea mai mare măsură de el. Sarcina devine și mai dificilă având în vedere faptul că forțele prinse în încercuire vor include și elemente din alte unități, iar încercuirea rezultă în urma unor ciocniri violente ce au generat un număr de victime, morți și răniți. Una dintre primele activități necesar a fi întreprinse este stabilirea și, ulterior, menținerea legături cu eșalonul superior pentru a raporta situația creată și a primi noi ordine și dispoziții. Dacă comunicarea prin diferite canale nu poate fi realizată, comandantul forței încercuite, încadrându-se în intenția eșalonului superior, va planifica și pregăti apărarea în încercuire și ruperea încercuirii în absența ordinelor. Totuși, restabilirea comunicațiilor cu eșalonul superior va rămâne o prioritate atât din rațiuni operaționale, cât și pentru menținerea moralului luptătorilor. Dovada gestionării eficiente a resurselor, existența și menținerea funcțională a facilităților medicale asigură premisele pentru a contracara riscul reducerii moralului. De asemenea, luarea măsurilor pentru prezervarea sănătății fizice a militarilor, având în vedere tensiunea și vicisitudinile impuse de încercuire, constituie un imperativ. Igiena și organizarea judicioasă a traiului în condiții de izolare joacă un rol important în menținerea sănătății și coeziunii morale a structurii atât prin păstrarea unei stime de sine, cât și prin reducerea riscului de îmbolnăvire. Nu în ultimul rând, planificarea ruperii încercuirii și dovada păstrării șanselor pentru realizarea acestui fapt constituie unul dintre cei mai motivatori factori ai trupelor prinse în încercuire.

În mediul urban, la fel ca și în alte medii restricționate, succesul operațiilor depinde de capacitatea de a menține inițiativa și libertatea de mișcare. Moralul forțelor și voința de a lupta depind, în mod direct, de integrarea eficientă a acestor principii la nivelul operațiilor. Soluția pentru realizarea respectivelor deziderate constă în implementarea și exercitarea comenzii misiunii ca și filozofie de comandă. Încrederea de-a lungul lanțului de comandă, exprimarea clară a intenției comandantului, datoria de a acționa a comandanților subordonați vor potența manifestarea componentei morale a puterii de luptă. Totodată, având în vedere presiunea psihică ridicată în aceste situații, comandanții trebuie să aibă în vedere înlocuirea sau luarea pauzei operative mai rapid.

Menținerea disciplinei în situația executării unor operații în condiții de izolare conduce la evitarea unor conflicte interumane ce pot apărea datorită presiunii psihice și anxietății. Impunerea unei rutine constructive, fără a minimaliza importanța misiunii și existența riscurilor, poate crea un cadru care să sprijine soldații din punct de vedere psihic, pentru a trece mai ușor peste respectiva perioadă. Luarea unor măsuri drastice de respectare a regulilor igienico-sanitare este esențială pentru prevenirea îmbolnăvirii fizice a militarilor. Educarea militarilor în ideea supravegherii re-

ciproce pentru a descoperi semne ale epuizării fizice și psihice, deshidratării, rănirii etc. este necesară în astfel de situații. Nu în ultimul rând, conștientizarea de către comandanți a faptului că astfel de misiuni exercită o presiune fizică și psihică asupra militarilor, sprijină procesul operațional în ideea corelării juste a obiectivelor cu posibilitățile de realizare a lor.

Culminarea operației, ofensivă sau de apărare, duce foarte probabil la degradarea moralului militarilor. Modul în care comandanții gestionează această situație poate contribui la evitarea unui colaps la nivel psihologic, dar și fizic al entității militare implicate. Pentru prezervarea puterii de luptă, sub aspect fizic și moral, comandanții trebuie să identifice, din timp, acei indicatori care avertizează asupra posibilității atingerii punctului culminant. Evitarea respectivei situații nu este întotdeauna posibilă, dar pregătirea subordonaților și conștientizarea de către aceștia a necesității realizării tranziției (de la ofensivă la apărare sau de la apărare la retragere) va diminua impactul ei. Nu în ultimul rând, expunerea rațiunii de a executa tranziția și inutilitatea continuării operației poate contribui la menținerea unui moral adecvat, în ciuda experimentării eșecului. Cu siguranță militarii ucraineni au experimentat un nivel ridicat al frustrării în momentul abandonării definitive a pozițiilor din Mariupol, Lisichansk, Bahmut sau Avdiivka (Spencer and Collins 2023). Totuși, conștientizarea inutilității menținerii respectivei poziții și creșterii riscului de a rămâne în încercuire, coroborat cu perspectiva retragerii pe poziții mai avantajoase au constituit factori care au contribuit la menținerea puterii de luptă și evitării colapsului forțelor angajate în acele zone de operații.

În ceea ce privește războiul pozițional, comandanții trebuie să conștientizeze uzura psihică extremă la care pot ajunge militarii în astfel de situații. Anxietatea și sentimentul de clausturare sunt greu de combătut. De aceea o rotire frecventă a forțelor angajate în „linia întâi” devine o necesitate. Menținerea unei discipline stricte, a unor reguli ce țin de mascarea și camuflarea operațiilor, dar și respectarea măsurilor și regulilor sanitar-epidemiologice sunt, de asemenea, necesare în vederea creării unui climat care să mențină un moral adecvat. Imprimarea unui caracter activ operațiilor, prin executarea de patrulare, infiltrații sau a unor acțiuni ofensive cu caracter limitat, pot reduce efectele uzurii psihice specifice războiului static, atât timp cât astfel de acțiuni sunt planificate în mod judicios și generează succes operațional.

Concluzii

Analiza realizată oferă un răspuns întrebărilor de cercetare care au stat la baza inițierii acestui demers. Rezultatele cercetării, prin caracterul lor empiric, dar și practic, identifică situații critice ce impun gestionarea atentă a componentei morale a puterii de luptă, precum și mai mulți factori ce degradează moralul și voința de a lupta a militarilor. Soluțiile propuse, fără a oferi o perspectivă exhaustivă a subiectului, scoa-

te în evidență importanța gestionării acestei componente a puterii de luptă și identifică posibile direcții de acțiune a comandanților în acest sens.

Complexitatea și „ceața” operațiilor specifice luptei armate forțează adaptarea continuă a organizației militare, îndeosebi a liderilor ei. Educarea comandanților în exercitarea comenzii misiunii reprezintă cheia creării premiselor necesare pentru prezervarea sănătății psihice a militarilor. Dezvoltarea micilor liderilor este esențială, de deciziile acestora depinzând obținerea succesului în operațiile militare. De aceea, aceștia trebuie să realizeze un echilibru optim la nivelul componentelor puterii de luptă. Profesionalismul, gândirea critică, dar și creativă, a comandantului și statului său major vor contribui la creșterea încrederii subordonaților în șansele de obținere a succesului.

Nevoile primare, precum un minim de confort, hrană și odihnă suficientă, posibilitatea de a corespunde cu familia, remunerarea activității, își păstrează importanța. Totuși, realitatea prezentului implică mai mult decât aceste nevoi pentru creșterea nivelului motivației. Justețea cauzei, convingerile și comportamentele sănătoase ale societății și ale organizației militare oferă repere de sprijin pe termen lung în construirea coeziunii morale și a voinței de luptă colectivă. Legalitatea ordinelor și oportunitatea tratării corecte a civililor și prizonierilor de război, fără a crește inutil numărul victimelor colaterale, contribuie, de asemenea, la moralul militarilor.

Recunoașterea meritelor personale și asigurarea unui sistem just de dezvoltare profesională sunt condiții necesare pentru păstrarea unui climat favorabil și sănătos, la nivel organizațional. Gestionarea rațională a resurselor și respectul pentru ființa umană, dovedite de comandanți pe timpul desfășurării ostilităților, sunt cruciale.

Construirea unei atitudini proactive și a unei mentalități de învingător modelează semnificativ componenta morală a puterii de luptă. De aceea, câștigarea și menținerea inițiativei și a unei poziții de avantaj în raport cu inamicul trebuie să fie scopul permanent al comandanților militari la toate nivelurile. Lovirea vulnerabilităților inamicului și a componentei psihologice a acestuia trebuie să aibă o importanță cel puțin egală cu distrugerea lui fizică. Numai în acest mod se va realiza manifestarea puterii de luptă proprie la un nivel superior față de cea al inamicului, indiferent de tipul de operație executată.

Bibliografie

- Beevor, Anthony. 2015. *Al Doilea Război Mondial*. București: RAO.
- DuBois, Edmund L. 1997. *A Concise Theory of Combat*. Monterey: Institute for Joint Warfare Analysis.
- Gorenburg, Dmitry. 2024. *The Other Front Line in Ukraine: The Will to Fight*. 22 February. Washington: CNA. Accesat 04.07.2024. <https://www.cna.org/our-media/indepth/2024/02/the-will-to-fight-in-ukraine>.

Kagan, Frederick W. 2022. *What Stalemate Means in Ukraine and Why It Matters*. 22 March. Washington: Institute for the Study of War. Accesat 05.07.2024. <https://www.understandingwar.org/backgrounder/what-stalemate-means-ukraine-and-why-it-matters>.

NATO. 2022a. *AJP-01, Allied Joint Doctrine*. Edition F, Version 1. December. Brussels: NATO Standardization Office.

NATO. 2022b. *AJP-3.2, Allied Joint Doctrine for Land Operations*. Edition B, Version 1. February. Brussels: NATO Standardization Office.

NATO. 2022c. *ATP-3.2.1, Conduct of Land Tactical Operations*. Edition C, Version 1. February. Brussels: NATO Standardization Office.

NATO. 2019. *AAP-06, NATO Glossary of Terms and Definitions (English and French)*. Brussels: NATO Standardization Office.

NATO. 2018. *Framework for Future Alliance Operations*. SACEUR&SACT.

Smith, Rupert. 2019. *The Utility of Force: The Art of War in the Modern World*. London: Penguin Books.

Spencer, John; Liam Collins. 2023. *Twelve Months of War in Ukraine Have Revealed Four Fundamental Lessons on Urban Warfare*. 23 February. Modern War Institute at West Point. Accesat 07.07.2024. <https://mwi.westpoint.edu/twelve-months-of-war-in-ukraine-have-revealed-four-fundamental-lessons-on-urban-warfare>.

UK MoD. 2017. *ADP, Land Operations*. March. Land Warfare Development Centre.

Weiss, Geoffrey F. 2021. *The New Art of War: The Origins, Theory, and Future of Conflict*. Cambridge: Cambridge University Press.

Responsabilitatea privind conținutul articolelor publicate în *Colocviu strategic*, inclusiv a opiniilor exprimate, revine în totalitate autorilor, cu respectarea prevederilor *Legii nr. 183 din 10 iunie 2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare* și ale *Legii nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe*, cu modificările și completările ulterioare. Sunt autorizate orice reproduceri, fără perceperea taxelor aferente, cu condiția precizării exacte a sursei.

Colocviu strategic

Redactor: CS II dr. Cristian BĂHNĂREANU

E-mail: colocviustrategic@unap.ro

Webpage: <https://cssas.unap.ro/ro/cs.htm>

e-ISSN 1842-8096, 545/17.07.2024

Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Adresă: Șoseaua Panduri, nr. 68-72, sector 5,

cod poștal 050662, București, România

Telefon: +4021.319.56.49, Fax: +4021.319.57.80

E-mail: cssas@unap.ro, Website: <https://cssas.unap.ro>